

עומקא דפרשה

- בשמעתתא דוקדשתו
- קדושת כהונה בזה"ו
- כבוד הכהן
- בכהן שמות וחי בנס
- מחילת כהן על וקדשתו
- קיצור הלכות וקדשתו

- דין כפיה מוקדשתו
- וקדשתו בחלוקת לחה"פ
- בגדר העשה דוקדשתו
- גדר המצוה לכבד הכהן
- שער הציון
- הקדמת כהן בתור

פר' אמור - בעניני וקדשתו
בס"ד ערש"ק ב' אייר תשע"א

היכי משבח"ל וקדשתו בקרבנות ובלחם הפנים

הרב שלמה זלמן כהן

א. ילפינן בתלמודין (גיטין נט ע"ב) וקדשתו, לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון, ולברך ראשון, ולטול מנה יפה ראשון. וצ"ב דמאי דבר שבקדושה איכא בליטול מנה יפה ראשון. ובר"ן במו"ק (כח ע"ב) כתב דקאי על לחם הפנים וכל הקרבנות והמנחות הנאכלין. וכ"כ הר"י מלוניל שם, וכן המפרש בנדרים סב ע"ב.

ופליא רבתי הפליאו בזה כל חכמי לב, דהא בלחם הפנים וקרבנות הנאכלין כולו כהנים נינהו וכולם שווין לטובה ומאי שייכא בזה וקדשתו, דמי יכבד את מי, דמאי אולמיא האי כהן מהאי כהן, וצ"ע.

ב. והנראה בזה בעזה"י, ובהקדם דהנה איתא בשו"ע (הל' שבת סי' רפב סעי' ג) הכל עולין למנין שבעה אפילו אשה וקטן. ובמ"ב (סקי"ב) הביא מהמג"א דאם אין שם כהן אלא קטן, אין מחוייבין לקרותו, דמצות עשה דוקדשתו לא נאמר על כהן קטן, דהא כתיב כי את לחם אלוקיך הוא מקריב, וקטן לאו בר הקרבה הוא. וכ"כ בחי"א הל' קרה"ת כלל לא סי' לט.

ולפי"ז נראה, דכשם דליכא וקדשתו על כהן קטן, ה"ה דליכא וקדשתו על כהן בעל מום, דהא לאו בר הקרבה הוא, וכ"מ באשכול בהל' ברכת כהנים סי' טו, ולדהיא בערוך השולחן או"ח שילהי סי' קכח, ובמנ"ח מצוה רסט אות ג' בדעת הרמב"ם.

[ואע"ג דבתו"כ (פכ"א אות ו' ואות יג) מרבינן אף כהנים בעלי מומין, כבר ביארו רבותינו האחרונים דלא מרבינן אלא לענין איסור טומאה לקרובים, ואיסור לישא נשים פסולות, ומשו"ה איכא בתו"כ תרי דרשות לרבות בע"מ, אבל לענין וקדשתו ולכבדו לא מרבינן. וע"ע בשו"ת מהרש"ם ח"ו סי' קמט, ובמקור ברוך ח"א בסופו בהשמטות בשם הגאב"ד דווילקומיר, ובתורת רפאל ח"א סי' יא, ובשיעורי מרנא ריש"א דגלותא הגריש"א שליט"א, הנדפס בהערות לקידושין ע"ב, יעו"ש ותרווה צמאונך].

ג. ומעתה מה יונעם ליישב בזאת מאי דהפליאו מאי שייכא וקדשתו בלחם הפנים, דהנה הא לענין כהן בעל מום נהי דמצות וקדשתו ליכא, אף לחלוק בקדשים שפיר חולק, וכדאיתא בקידושין (נג ע"א) איש חולק אפי' בעל מום, ואין הקטן חולק ואפי' תם. ולפי"ז איכא למימר דהוה קמן תרי כהנים, חד בעל מום וחד שאינו בעל מום, ואמרינן וקדשתו, דיתן לכהן שאינו בעל מום מנה יפה ראשון בקרבנות ובלחם הפנים.

מחילה והשתמשות בשכר

הרב יעקב הכהן שפירא

כתב הסמ"ג (עשין קעא והובא בב"י סי' רא): דמהגמ' בגיטין (נט) משמע דכהן יכול ליתן רשות לחלוק כבוד למי שגדול ממנו במקום שאין עם רב. ובא"ר (קכח, ז) הביא הטעם מהמהר"ם מרוטנבורג, דכתיב "כהונתכם" אלמא שכהונה שלהם. ומזה יצא לדינא דכל שמחל אפילו לית ליה הנאה מיניה יכול למחול. והק' על הסמ"ג (עשין פ"ג) שכ' שמותר להשתמש בכהן דוקא בשכר, דמהגמ' בגיטין הנ"ל משמע דאפי' בחינם. ונשאר בצ"ע.

ונ"ל, דבירושלמי ברכות (פ"ח ה"ה): מנין המשתמש בכהונה מעל שנאמר (עזרא ח, כח): "ואמרה אליהם אתם קודש לה' - והכלים קודש". מה הכלים המשתמש בהם מעל, אף המשתמש בכהנים מעל.

ולפי"ז א"ש קו' הא"ר, דחלוק **משתמש** בכהן שהוא מדין "מעילה" כמבואר בירושלמי, וזה מותר רק בשכר. לכהן שמחל על כבודו, שמותר אפי' בחינם כדיליף מכהונתכם שכהונה שלהם.

בדין כפיה הנלמד מ"וקדשתו"

הרב משה דנציגר

יבמות פ"ח ב' מתיב רבא [על מה דאמר"י שם דבתרי ותרי ונשאת לאחד מעדיה ואומרת ברי לי לא תצא, לרבנן אף בבאו עדים ואח"כ נשאת, ולר' מנחם ב"ר יוסי דוקא בנשאת ואח"כ באו עדים] מנין שאם לא רצה דפנו, ופי' רש"י מנין שאם לא רצה כהן להתקדש מטומאה ומנשים פסולות דפנו הכהו בעל כרחו, ת"ל וקדשתו בעל כרחו, היכי דמי אלימא דלא ניסת לא' מעדיה ולא אמרה ברי לי צריכא למימר אלא לאו דניסת לא' מעדיה וקאמרה ברי לי וקתני דפנו אלמא מפיק"ליה מיניה. ומשני שם ג' שינויי א' איסור כהונה שאני, ב' מאי דפנו דפנו בעדים ופי' רש"י ב"ד מוזהרים לטרוח אחר עדים להכחיש את הראשונים המתירים אותה כדי לקדש את הכהן שלא ישאנה אבל משניסת לא תצא. [ועוד תירוץ שלישי, עיי"ש].

והנה צריך להבין מה דמבואר בגמ' דדין כפיה הוה ידעי בלא הך קרא רק דהוה ס"ל דבתרי ותרי ליכא איסורא, א"כ מה שייך לרבות מהך קרא פרט בדיני הספיקות אשר לכאור אין לו שייכות עם ענין הכפיה שבא הכתוב לרבות, גם מה דמשני איסורי כהונה שאני צריך להבין. ועוד דאיסור אשת איש חמור מאיסור כהונה.

וני' דהנה זה כבר מבואר שם דבתרי ותרי ולא נשאת לאחד מעדיה או דלא אמרה ברי פשיטא דכייפי' להו והיינו דאין נ"מ בין איסור ספק לאיסור ודאי, רק דבכרי ונשאת לא' מעדיה, כיון דאינהו ידעי' ואנחנו אין לנו ידיעה שאינו נכון מהיכי תיתי וכפה עליהם, ואף שלנו הדבר בספק ולנו יש איסור בדבר, מ"מ הם עצמם כל שלא ידוע לן שאסורים אין שום סיבה שינהגו כפי דינינו, כיון שהם אינם מסופקים.

והשתא נראה דבקרא דוקדשתו נאמר שהמצוה עלינו שיהו הכהנים מפרשים מן האסורות עליהם, וכיון שכן אין זה שאנו באים לכפות על הכהן מחמת איסורו בלבד שנאמר שהוא אינו אסור, אלא דינינו הוא ושפיר כיון שאצלינו הדבר באיסור אנו מצווים להפריש הכהנים ממה שאצלינו הוא באיסור, והשתא שפיר מפרש"י לקרא בשורש הדין אשר ממנו באה הך חומרא דאף בתרי ותרי כייפי' להו, וגם בזה שפיר משני דאיסור כהונה שאני דהך דינא דהמצוה על כלל הצבור הוא דין מיוחד באיסור כהונה, להך שינויא.

ובזה נבוא להבין נמי תי' הב' דאמר"י דפנו בעדים וכדפי' רש"י דהיינו דבי"ד מוזהרים לטרוח אחר עדים המכחישים, והנה לכתחילה הא ודאי אסרי' להו, אבל היה מסתבר דכל מה דאסרי' להו אינו אלא משום שלנו עכ"פ יש ספק ועל כן אין לנו להניח להם לינשא, אבל א"כ היה מסתבר דכ"ז שלא באו העדים לפנינו א"כ למה לנו לבקש העדים, והרי גם כשיבאו המכחישים לא נספק להם כיון שהם ברי בדבר, ואנן למה נכניס עצמנו לדבר בלא צורך, וע"ז קאמר קרא דאף שאם ינשאו איננו יכולים לכפות עליהם, מ"מ כ"ז שלא ינשאו ואנו יכולים לאסור עליהם לינשא לכתחילה זהו מדינינו שלא יעשה איסור על ידי הכהנים, ועל כן שפיר אנו מצווים אף להביא המכחישים כדי לברר שהדבר ספק אצלינו ולאסור עליהם.

וקדשתו - לכבוד ה'

הרמב"ם בסה"מ (לב) כ' "וזה כולו הגדלה לאל יתעלה אחר שהוא לקחם ובהרם לעבודתו ולהקריב קרבנותיו". ועיי"ז כ' החינוך (רסט) - לכבוד ה' יתעלה אחר שהוא לקחם ובהרם לעבודתו... והוסף החינוך בשרשי המצוה "לפי שידוע כי מכבוד האדון לכבד משרתו, ובכל עת **כבדנו כהנים נזכור ונקבע במחשבתנו כבודו ב"ה וגדלו**...". ועיי' רלב"ג שכ' כי כל מה שיהיו הכהנים יותר מכובדים בעיני האנשים תגדל מעלת מי שהם מיוחדים לשרתו בעיניהם. ומבואר בזה מש"כ האבן עזרא בפר', "וקדשתו - במחשבה ובדבור", דבאמת עיקר המצוה היא במחשבה.

הרמב"ם פ"ו ביאת המקדש ה"י כתב ז"ל כהן שעבד ונבדק ונמצא חלל עבודתו כשירה לשעבר ואינו עובד להבא, ואם עבד לא חילל שנאמר ברח"י חילו ופועל ידיו תרצה אף חולין שבו תרצה עכ"ל.

ואז"ז הגאון העונג יו"ט זלה"ה [סימן קנז] הביא להתו"כ [המובא בפירש"י עה"ת ויקרא כ"א א] דמהקרא דהכהנים דגבי אזהרת טומאה ממעטינן חללים [דלא הוזהרו להיטמא] והרי דלאו כהנים הם, יעו"ש.

והגבורת ארי במכות [יא]: והשער המלך הק' טובא דבפ"י תרומות ה"ב כתב הרמב"ם וכן כהן שהיה אוכל תרומה ונודע לו שהוא בן גרושה כו' הרי אלו משלמין הקרן בלבד כו', וביאר הכס"מ בתו"ד [עפ"י הסוגיא בפסחים עב:]: דכיון דאכילת תרומה איקרי עבודה ורחמנא אכשריה לעבודתו בדיעבד קודם שנודע ע"כ אינם כזרים ופטורין מן החומש ע"ש, והשתא קשה טובא דלשיטת הרמב"ם דחלל שעבד אחר שנודע ג"כ לא חילל עבודתו א"כ לכאורה צריך להיות הדין דכל חלל שאכל תרומה אף אחר שנודע פטור מן החומש, ומכלל זה נכלל תמיהה דמ"ש דחלל אחר שנודע ל"ה כזר לחלל עבודה ומ"מ הוי כזר באכילת תרומה לחייב חומש.

ובאבני אש ח"א הבאתי בזה לדיוק המרחשת בל' הרמב"ם דקודם שנודע עבודתו כשירה ואחר שנודע רק לא חלל, וביארתי בזה [ונתעוררתי לזה מד' הגר"י לב זצ"ל בספרו חומר בקדש] דמזה דחלל שעבד קודם שנודע עבודתו כשרה הרי חזינן דחלל כהן הוא ולא זר [דזר לעולם לא מכשרינן לעבודתו], וע"כ אף בעבד לאחר שנודע אינו מחלל עבודתו כזר דמחלל כדתנן בזבחים טו: כיון דחלל כהן הוא, אך מ"מ להחלל אין את קדושת הכהונה וע"כ עבודתו לאחר שנודע אינה כשרה ואינה מכפרת, דכשרות העבודה תליא בקדושת הכהונה כל' הרמב"ם רפ"ד כלי המקדש ורק קודם שנודע רחמנא אכשרה לעבודתו אף ללא קדושה, וע"כ רק בחלל שאכל תרומה קודם שנודע פטור מן החומש כיון שהוא ראוי שפיר עבודה זו דאכילת התרומה כדביאר המרחשת דרחמנא אכשרה לעבודתו ועבודתו כשרה ומכפרת, אך באכל אחר שנודע דעבודתו אינה כשירה" אף דאין בה את החילול זרות דלאו זר הוא מ"מ הרי הוא כזר וחייב בחומש.

וה"נ נראה ליישב בזה לתמיהה העונג יו"ט ממה דמעטינן חללים מאזהרת טומאה ועפ"י המבואר ביבמות עו. דאזהרת פסולים לחיתון לכהונה תליא בקדושת הכהנים, וכדמפרש"י [ויקרא כ"א ח] מהתו"כ עה"פ דוקדשתו, ע"כ. וע"כ בחלל דנתחלל מקדושת הכהונה אינו מוזהר על טומאת מת ומה דמעט ליה התו"כ מהכהנים היינו דאינו כהן מעליא.

שוב שבתי וראיתי שהדברים צריכים תיקון, ובאמת נראה לומר בדעת הרמב"ם [ולמדנו זה מהגר"י לב זצ"ל בספרו חומר בקודש כנ"ל] דהחילול עבודה תליא בזר ממש [כדיליף לה תנא דבי רבי ישמעאל בזבחים טו: מהקרא דזינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו, ומפרש"י ד"ה בני ישראל ולא יחללו - והזרים אף הם ינזרו כדי שלא יחללום ע"ש עוד ילפותות וצ"ע] ולא במי שאינו כהן, ומזה דחלל קודם שנודע עבודתו כשרה ומכפרת חזינן דכבר יצא מכלל זר [דזר לעולם לא מכשרינן לעבודתו] וע"כ אף לאחר שנודע אינו מחלל כיון דאינו זר דרק זר גמור מחלל עבודתו, אך מ"מ לאו כהן הוא וע"כ עבודתו לאחר שנודע אינה כשרה ומכפרת ורק קודם שנודע רחמנא אכשרה לעבודתו, ואף דהזרות דאכילת תרומה תליא בקדושה וכהנהגה הראויה לעבודה, מ"מ הזרות לחילול עבודה תליא בזר ממש ולא במי שאינו כהן, וע"כ חלל דיצא מכלל זר לעולם אינו מחלל עבודתו אך מ"מ זר הוא לתרומה כיון דאינו ראוי לעבודה וגם אין לו את קדושת הכהונה.

ומעתה א"ש דלענין חלל שאכל תרומה הדין מתחלק דבאכל קודם שנודע דרחמנא אכשרה לעבודתו ואכילת תרומה ג"כ רחמנא קרייה עבודה ל"ה כזר להתחייב חומש, אבל באכל לאחר שנודע דעבודתו אינה כשרה ומכפרת [כיון דלאו כהן הוא כנ"ל] הוי כזר לאכילת תרומה כיון דאינו ראוי לעבודה וגם אין לו קדושה.

והנה ברפ"ב דזבחים ילפי תנא דבי ר' ישמעאל דזר מחלל מכהן בעל מום וטמא דמוזהרים ואם עבדו חללו אף זר שמוזהר אם עבד חלל, והגרע"א תמה טובא דחלל יוכיח דמוזהר ואם עבד [עכ"פ קודם שנודע ולהרמב"ם אף אחר שנודע] לא חלל. ולפמשנת"ה נראה חידוש נפלא דכיון דחלל אינו זר ע"כ אינו בכלל האזהרה דזר בעבודה, והטעם דלכתחילה אינו עובד הוא כדביאר הרמב"ם רפ"ד כלי המקדש דהכהנים הובדלו לעבודת הקרבנות שנאמר ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, ומצות עשה לקדשם ולהבדילם ולהכינים לקרבן שנאמר וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב וכן ראיתי אח"כ בעזה"י בקה"י בזבחים דחלל אינו עובד משום העשה אך אינו מוזהר בלאו, וממילא דאינו יוכיח למי שמוזהר. [ומה שהביא הגרע"א מהתוס' בתענית דחלל יוכיח לענין שאינו אוכל ע"ש]. אלא דצ"ע מקי' הגמ' בזבחים שם דעונן יוכיח דמוזהר ומחלל, וצ"ע וי"ל.

נסתפקתי במצות וקדשתו, האם המצוה היא להקדים את הכהן להיות "ראשון", או דילמא המצוה היא "לכבדו", ונ"מ כגון בסעודה שיש מצוה להקדים את הכהן להיות ראש הדרשנים, והכהן איחר לבוא וכבר דרש אחר לפניו [או שטעו והקדימו לפניו ישראל], ונמצא שהכהן בל"ה אינו ראשון, האם יש מצוה להקדימו עכ"פ לפני ישראל אחר או לא, דאם נימא דהמצוה אינה אלא שיהא "ראשון", כיון שבל"ה אינו ראשון אין חיוב להקדימו, אבל אם נימא שהמצוה היא "לכבדו", יש להקדימו עכ"פ לפני ישראל הבא אחריו.

עוד נסתפקתי באופן שבאו לפנינו כמה כהנים וגם ישראלים, וכולם צריכים לדרוש, האם יש מצוה להקדים את כל הכהנים לפני ישראלים, או דילמא אין חיוב להקדים רק כהן אחד בלבד. ואם ננקוט בחקירה ראשונה דעיקר המצוה אינה אלא שיהא "ראשון", א"כ בודאי סגי לכבד כהן אחד, דאין יותר מאחד שיכול להיות ראשון, אבל אם הענין הוא "לכבד" את הכהן, א"כ י"ל דהחיוב הוא לכבד את כל הכהנים הנמצאים.

ולגבי הספק הראשון ילה"ע מלשון הגמ' (גיטין נט:), "וקדשתו לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון", ומשמע שעיקר המצוה היא להיותו "ראשון", אבל אינו מוכרח, ד"ל דעיקר המצוה היא לכבדו, אלא שיש להדר לכתחילה לכבדו בכבוד הכי גדול שיש, והוא להיותו ראשון, אבל אה"נ אם לא היה ראשון יש לכבדו לפחות להיות השני.

ולכאורה יש לתלות זאת בחקירה הידועה האם הכבוד שניתן לכהנים הוא משום "הגדלה לקל יתעלה אחר שהוא לקחם ובחרם לעבודתו ולהקריב קרבנותיו", (ספ"ה מצוה לב) וחינוך (מצוה רסט), דלפ"ז י"ל דצריך להיות ניכר לאחרים גדולה זו, ואינה ניכרת רק אם הוא ראשון, אבל אם נימא שהמצוה באה כשכר חלף עבודתו, וכשיטת המדרכי בגיטין שכתב דמה"ט מהני מחילת כהן, משום דכבוד דידיה הוא וזכותו הוא, א"כ י"ל שצריך לכבדו בכל אופן שירגיש בו מוכבד אע"ג שאינו ניכר גדולתו לאחרים.

וחקירה השנייה לכאורה תלויה בחקירה הידועה האם כבוד הכהנים הוא כבוד אישי לכל כהן, או דילמא הוא כבוד השבט כולו, דהנה בשו"ת מהרי"ט (ח"א סימן קמה) כתב דיש מצות וקדשתו גם בכהן קטן, ואע"ג שקטן אינו בר כבוד (עיין מגילה כד.) ואין זה כבוד הציבור, מ"מ הכבוד הוא לזרעו של אהרן, וזה שבח בית אביו, ע"ש, ומבואר דס"ל דהוא דין בכבוד השבט, (וע"ע בפר"ח [סימן קלה סק"ד], ובהג' רעק"א סימן קפב). ולפי זה, הסברא נותנת שמאחר שכיבדנו את השבט ע"י נציג של כהן אחד, אין חיוב לכבד את השבט שוב ע"י כל כהן וכהן. שו"מ במאירי (גיטין נט:): ובשיעורי הגר"ד פוברסקי שם שהוכיח מדבריו דהוא כבוד השבט, ומסיק שם לפ"ז שאין חיוב לכבד את כל הכהנים הנמצאים לפנינו.

ובספר תפארת יעקב (גיטין נט:): כתב לבאר לפ"ז מדוע קוראין לוי אחר כהן ולא קוראים את כל הכהנים לתורה לפני ישראלים, דמצד מצות וקדשתו סגי בכהן אחד, כיון שכבר כיבדנו בזה את שבט הכהונה. אשר נראה לדבריו דה"ה בענינינו אין צריך לכבד רק כהן אחד, ובזה יצאנו ידי חובת כבוד שבט הכהונה.

אולם נראה לדחות ראייה זו, דזה נראה פשוט דאין חיוב לישראל לוותר על שלו ולכבד בו את הכהן, ולא גרע ממה שאמרו (ב"מ ל:) עה"פ לא יהיה בך אביון שלך קודם, ורק בדבר השייך לכולם בשוה שייך להקדים את הכהן, וש"מ שכ"כ האדר"ת בספר חשבונות של מצוה (ע"מ רי), ע"ש. וא"כ נראה דכיון שהעליות שייכים לכולם, אין חיוב לתת את כל העליות הראשונות לכהנים, דא"כ גרע כחן של הישראלים לעומת הכהנים, דבדרך כלל הכהנים הם מיעוט הקהל, אבל כיון שגם לכהנים זכות לקבל עליה, לכן יש להקדים את עליית הכהן ראשון. אמנם כאשר כולם נוטלים ידים, י"ל דלעולם יש להקדים את כל הכהנים תחילה.

אמנם מדברי המ"א (סימן קכח ס"ק עה) מוכח שאינו כבוד השבט, דהא ס"ל דמהני מחילה, ונחלקו בזה הראשונים. ואם נימא דהוא כבוד השבט איך יכול כהן זה למחול על כבוד השבט, הרי אינו כבוד שלו. ונראה דהמ"א לשיטתו (סימן רפב סק"ו) דס"ל דאין וקדשתו בכהן קטן כיון שאינו עובד ודלא כמהרי"ט, וע"כ משום דאינו כבוד השבט.

ואם נאמר כפי מה שציידנו בתחילת דברינו, דעיקר המצוה היא רק שיהא "ראשון", א"כ אף לדעת המ"א דס"ל שאינו כבוד השבט אלא כבוד אישי, אין חיוב לכבד את כל הכהנים, דמאחר שכהן אחד זכה להיות ראשון אין המצוה מתקיימת כלל בשאר הכהנים הבאים אחריו. ולפי צד זה גם נדחית ראיית התפארת יעקב הנ"ל, דגם בקריאת התורה אין מקום לכבד את הכהן רק להיות "ראשון" בלבד, ואין מזה ראייה דהוי כבוד השבט.

מקור הלימוד

בגמ' גיטין א"י וקדשתו, לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון וכו', ובפשטות הוא מדכתיב בקרא "וקדשתו".
אך רש"י בחומש כ' קדש יהיה לך, נהוג בו קדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון בסעודה. וכו' הרא"ם דרש"י ס"ל דהלימוד דוקא מ"קדוש יהיה לך", משום דפשוטו של מקרא "וקדשתו" משמע רק שיקדשוהו ב"ד על כרחו, ואינו מורה לנהוג בו כבוד, אבל "קדש יהיה לך" הוא קרא יתירא ומצינו למדרש מיניה. וכו"כ הפרישה באו"ח סי' קלה וביו"ד סי' כח לדקדק מל' רש"י בגיטין (ועי' מהר"ם ש"ף ותו"ת).

מדאורייתא או מדרבנן

לד' הרמב"ם (לב) והסמ"ג (קעא) והחינוך (רסט) הוא מצות עשה מדאורייתא, וכו"ד הריב"ש (צד) ומהר"ם (תשו"ק, הובא במג"א).
אך דעת התוס' בחולין פז. (סד"ה וחיבו) דהוא מדרבנן והא דדרשינן מוקדשתו אסמכתא היא. וכו"כ הרא"ש שם (סי' ח). וכו"ד הטור ביו"ד סי' כח דאם עלה ישראל במקום כהן אין מחייבין אותו ב' זהובים "והוא דאמרינן וקדשתו לכל דבר שבקדושה... אסמכתא בעלמא היא".
והק' הב"ח שם דבגיטין אמרינן בהדיא דהוא דאורייתא, וכה"ק המג"א (רא סק"ד). וכו' הב"ח ד"ל דמפר' דמ"ש בגמ' דאורייתא הוא היינו דיש בו דררא דאורייתא דכיון דמ"ע לקדשם ולהכינם לקרבן, מסתמא דה"ה דצריך לקדשו ולנהוג בו כבוד ולהקדימו. וע"ע מ"ש הקרב"ג בגיטין.
אך המג"א נקט שהוא דאורייתא והביא חבל ראשונים דס"ל הכי. [ויש שכ' דפלוג' הראשונים אם הכהן יכול למחול תליא בזה דאם הוא מדאורייתא א"א למחול].

גדר הציווי

ברמב"ם בטה"מ מבואר שהציווי הוא לכבד את זרע אהרן וז"ג המ"ע להקדימו לכל דבר שבקדושה וכו'. וכו"מ בסמ"ג (קעא).
אך עי' חינוך (רסט) שכ' דעיקר המצוה היא לקדש את בני אהרן ולהכניסם לקרבן, ובכלל זה גם להקדימם לכל דבר שבקדושה. וכו"מ ברמב"ם במנין המצוות בתחילת ה' כלהמ"ק (י) "לקדש להן לעבודה", וכו"כ בפ"ד ה"א "מ"ע להבדיל הכהנים ולקדשם ולהכינם שנתאמר וקדשתו וגו' וצריך כל אדם מישאל לנהוג בהן כבוד הרבה...". ועי' בביאור הר"פ לרס"ג פר' מט (ח"ג קצו): דהרמב"ם חזר בו ממ"ש בטה"מ דעיקר המצוה לכבדם. ובאמת הב"ח ביו"ד (ס"ו ס"ח) נקט דהיא פלוג' הרמב"ם והסמ"ג, אם עיקר המ"ע להקדים הכהנים או דעיקר המקרא למ"ע להבדיל הכהנים ולקדשם. [ולא הזכיר את ד' הר"מ בטה"מ].
ובס' תהלה לדוד (או"ח סי' ה) יישב את סתירת ד' הרמב"ם, דיסוד המצוה היא ההבדלה שמצד בני"י הכהנים מיוחדים לעבודה, והמעשה בפועל שנתחייבונו מכח מצוה זו הוא הנהגת הכבוד.

גדר וקדשתו

א"י בירוש' ברכות פ"א ה"ה שהמשתמש בכהונה מעל, [והובא בהגהמ"ר בגיטין]. והביאו הרמ"א בסו"ס קכח דהוי כמועל בהקדש אם אינו מוחל. והק' הערה"ש (קכח סו-עב) דאי הוי כמעילה, מאי מהני מחילה. וביאר דגדר החיוב שהכהן יהיה מכובד על ישראל ולכן בידו למחול. [ול' מעילה דנקטו אינו לחיוב קרבן מעילה, אלא מל' עבירה]. ולכן כל שעושה הכהן מצונו אין בזה חסרון ומותר. [דלא כהט"ז סו"ס קכח דכל שאין לכהן הנאה אסור].
הט"ז שם (סס"ק לט) הביא מהלבוש דכהן אינו מצוה להחזיק עצמו בקדושה. אך הוא נחלק עליו וכו' דאדרבה וקדשתו בע"כ, והכהן עצמו מוזהר בזה. [ועי' במרדכי שם דמשמע שהמצוה לישראל ולא על הכהן, ולכן יכול למחול].
כו' הריב"ש (סי' צד) דהמ"ע "לכבד הכהן ולהדרו על שאר העם", ולכן המחפרו ראוי ליענש יותר מאשר אם חרף שאר העם, והביאו הרמ"א בחו"מ (סי' תכ סכ"ד). ומעצם הדין מוכח לכאן דהדין הוא לכבד את הכהן משום מעלתו, ולא שהיא מצוה כללית לרומם את שבת הכהונה, דע"ז לא שייך דמשום שלא קיים המצוה יענש מדיני בושט.
ועי' בח"ח בפתחה (ט) שהמדבר לשון הרע על כהן עובר בוקדשתו. והאדר"ת בס' מכשירי מצוה (עמ' לד) חלק ע"ז, אבל כ' דמ"מ המבזה ומחרף את הכהן י"ל שעובר על וקדשתו. ובס' שערי זבולן (יו"ד נג) כ' שהחיוב הוא רק להקדימו אבל אין דין כבוד בעלמא. ולכן א"צ לקום מפניו וכו'. ובענין אם גדר הדין הוא דוקא בקדושה או בכל כבוד, עי' לק' בענין ליטול מנה יפה ראשון.

הכהן

ברמב"ם מבואר שהמצוה על כל הכהנים, וכו"ה בסמ"ג ובחינוך. אך הר"ן (מגילה יד. מד"ה) כ' אע"ג דקרא דוקדשתו גבי כהן גדול כתיב, מיניה ילפינן דכהן הדיוט נמי ראוי שיהא מקודש מישראל. והבאר שבע הוריות (יב:) תמה דמפשט הפס' משמע דכהן הדיוט איירי שהרי רק אח"כ כתיב והכהן הגדול מאחינו. ועיש"ע שהק' מהא דכה"ג אסור לכנס לסעודה של רבים אפי' של מצוה, וא"כ איך נפרש "ולברך ראשון".
והגר"ש כהנמן (אהל יצחק גיטין) הביא ראיא לשי' הר"ן מפירש"י בישעיה (סא,י) עה"פ כחתן יכהן פאר - שלוש מלבושי פאר ככהן גדול, והרי מזה ילפי' (במו"ק כח:) דחתן מיסב בראש ככהן שנטול בראש מדכתיב וקדשתו, וע"כ דוקדשתו אמור בכה"ג. כ' הרמב"ם בטה"מ עפ"י התו"כ (פ"א ו) שנאמר גם בכהן בעל מום, וכו"כ החינוך רסט. ועי' מנ"ח (ג) דדייק מהרמב"ם בהל' כהמ"ק דאינו בכהן בעל מום. ובשו"ת בית דוד (סי' ג) הביא ראיא מקידושין כא: שמוותר לעשות כהן בעל מום (עי' רציעה), וע"כ שלא מבטל ממנו מ"ע דוקדשתו. ועי' פמ"ג סי' קלה (מ"ז בפתחה בנפס"מ הג') דבעל מום בכלל "לחם אלקיך הוא מקריב" מכיון דשייך באכילה.

המג"א (רפב סק"ו) כ' דבכהן קטן אין דין וקדשתו, כיון שאינו ראוי לעבודה. והק' הגרעק"א והמנ"ח דהרי שייך אף בבעל מום אף שאינו ראוי לעבודה. ובהר צבי (זבחים צח:) יישב דכהן בעל מום עכ"פ יש לו מצוה לאכול (וכהפמ"ג הנ"ל), משא"כ בקטן שאמנם יכול לאכול אבל אינו מצווה, וכו"כ באמת ליעקב.

עי' מל"מ (עבדים גח, ש) שכ' עפ"י הריב"ש דמותר להשתמש בכהן עם הארץ, ועי' ביה"ל סו"ס קכח. ונחלקו האחרונים לגבי כהן רשע, דעת הבר"כ (קכח שי"ב ד) שאין בו חיוב, וכן מסק' המנ"ח, ע"ש. אך הפמ"ג (שם ד"ה והנה) כ' דשייך בו חיוב וקדשתו.

לברך ראשון

פירש"י (בגיטין) בסעודה, ולא נתבאר אם הוא בברהמ"ז או בצעיה, ובנדריים (סב:) כ' "בברכת המוציא ובבהמ"ז". והמאירי (הוריות יב) כ' בברכת זמון, וכו"כ הר"ן (נדריים), וכן נפ' בשו"ע בהל' ברהמ"ז (ראב"ב). והרמ"א בס"י קסז (יד) כ' שגם בבציעת הפת מצוה להקדים כהן.

ועי' ניומוק"י מו"ק כח: שכ' "לברך ראשון ובהמ"ז להוציא הרבים ידי חובתן", ומשמע קצת דהמעלה מצד שמוציא את הרבים, ולא עצם הכבוד. וכך מבואר בקרן אורה הוריות (יב: ד"ה כל) דענין וקדשתו שיהא ראשון בעשיית מצוה.

והרא"ש (בנדריים) פי' "בתורה ובבהמ"ז" [ולשי' דלפתוח לא איירי בקרה"ת]. ועי' בשו"ת דקמוני (גיטין) שכ' "כגון קידושא", ועי' בשו"ת בנימין זאב סי' רג (ח"ב עמ' רסה) דג"כ נקט ברכת בפה"ג ובהמ"ז. והר"ן בגיטין כ' כרש"י והוסיף "או בכל מקום", [אך עי' בבנימין זאב שם שדק' ממגילה (כז): דהוא דוקא בברכה שבסעודה, ולא בכל ענין].

ועי' בהגהות חת"ס על השו"ע סי' קלה דגם בכיבוד הכנסה והוצאת ס"ת מקיימים וקדשתו.

ליטול מנה יפה ראשון

כו' המהר"ם שיף דליטול מנה יפה אינו נכלל בכל דבר שבקדושה. והוא לפי שי' הראשונים (רש"י ותוס' ושאר"ר) לק' דהיא חלוקה ממונית. אבל הנימוק"י בסוף מו"ק כ' "וליטול מנה יפה ראשון בחלוק לחם הפנים ובכל הקרבנות והמנחות". וכע"ז במפרש (רש"י) בנדריים סב: וכבר תמה המהר"ם (בחי' אנשי שם) דהרי באלו הכהן חולק עם כהנים חבריו. ועי' מהרש"א בנדריים, ובעינים למשפט תי' עפ"י הר"ן דוקדשתו נאמר בכהן גדול. [ועי' בזה לעיל].

ומ"מ מבואר דלנימוק"י גם מנה יפה הוא בכלל דבר שבקדושה, כלומר דוקדשתו הוא קדושה ולא כבוד. וכו"כ המהרש"א בנדריים בד' רש"י הנ"ל דס"ל דוקדשתו רק בדבר שבקדושה. וכו"כ התומים (סי' טו סק"ג) דא"צ להקדים דינו של כהן כמו בת"ח, משום דהקדמת דברי ריבות אינה דבר שבקדושה, וכ"מ מהפמ"ג דלק', אכן לשאר"ר דלק' ע"כ דאינו דוקא קדושה אלא גם כבוד. ועי' קוב"ש ב"ב (רעז) דוקדשתו הוא רק לדבר שבקדושה, ושאר דברים ילפי' מקרא אחרניא.

דעת רש"י (בגיטין) שמנה יפה הוא "אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר, לאחר שיחלקו בשוה אומר לו ברור וטול איזה שתמצא". אך התוס' כ' כגון במעשר עני או בצדקה או הוא עני, או בחברים המסובין בסעודה. אבל בשותפות לא. וכו"כ הרא"ש (פ"ה כ'). [אבל בנדריים פי' הרא"ש "כשיושב בסעודה יביאו לו מנה יפה תחלה". ע"ש]. ועי' פמ"ג סי' קלה (מ"ז בפתחה) שהק' על תוס' "מה שכתבו בסעודה, איני יודע מהו קדושה, ואפשר סעודת מצוה".

ועי' אהבת חסד פ"ו ה"ו דגם לגבי הלואה, כשאין לו די להלוות לכל המבקשים, יש להקדים את הכהן. ושם בה"כ כ' דדיני הקדימה הם גם על שאלת כלים וכל טובת ממון, ע"ש.

הרב יוז שצ'לקה

איתא בגמ' גיטין (נט:): תנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון ע"כ.

והנה מפשטות הברייתא נראה שדיני כבוד הכהן הם רק לדברים שבקדושה וכן נראה קצת מלשון המ"ב (רא' סק' יג) שכתב וז"ל לפתוח ראשון בקריאת התורה ולברך ראשון בסעודה בברכת המוציא ובברכת המזון, וכן להוציא בקדוש, **דוקדשתו הוא לכל דבר שבקדושה** עכ"ל.

אולם נראה להביא כמה ראיות שגם בדברי הרשות יש מצוה להקדים את הכהן ומקיים בזה מצוות עשה של "וקדשתו":

בראש ובראשונה יש להביא ראייה מהברייתא עצמה שנקטה בנוסף לקריאת התורה וברכהמ"ז שהם דברים שבקדושה גם חיוב לתת לכהן מנה יפה ראשון כשנמצא בסעודה עם ישראל ואע"פ שאין זה דבר שבקדושה וכן כתב המהר"ם שיף גיטין (שם) (ולפי זה צ"ל שהברייתא נקטה לשון דבר שבקדושה אגב קריאת התורה וברהמ"ז ותניחא אטו תרתי כדאיתא בקידושין ב: א"נ כמו שכתב הרא"ש בנדרים סב. שכוונת הברייתא במילים בכל דבר שבקדושה היא שיש לכבד את הכהן **בכל דבר** וע"י זה יראה הכהן גדול ומוקדש וגם מדבריו יש ראייה לדברינו)

ושו"ר בפרוש המהרש"א (נדרים סב:) שכתב שהסיבה שהמפרש (שם) באר שליטול מנה יפה ראשון מיירי בחלוקת לחם הפנים עם אחיו הכהנים היא שהוקשה לו שאם נפרש שהכוונה היא ליתול מנה יפה ראשון בסעודה אם כן אין זה דבר שבקדושה והרי לשון הברייתא היא לכל דבר שבקדושה ולכן פרש שמייירי בחלוקת לחם הפנים שהוא קדוש, אולם שאר הראשונים פרשו כפשוטו וכבר נתקשו האחרונים בבאור דברי המפרש הנ"ל (עיין מהרש"א והגהות חשק שלמה).

בירושלמי (ברכות פ"ה-ה"ד) איתא א"ר חנינא שנים ישראל אחד כהן ממצעין את הכהן וכתב הפ"מ וז"ל שהיו מהלכין בדרך **ממצעין את הכהן לכבודו** לפי ששלושה המהלכין הגדול באמצע עכ"ל הרי עוד ראייה שאף בדבר שאינו של קדושה יש מצוה לכבד את הכהן.

בגמ' בנדרים (סב.) מבואר שיש להקדים את דינו של ת"ח בבי"ד ואפילו אם בא הת"ח לבסוף מפני כבוד תורתו (וכן פסק השו"ע חו"מ טו-א) והמקור לכך הוא מהפסוק בשמואל ב (ח-יח) "ובניהו בן יהוידע והכרתי והפלתי ובני דוד כהנים היו" ומקשה הגמ' וכי כהנים היו (עיין ב"ח) אלא מה כהן נוטל בראש אף ת"ח נוטל בראש וכהן מנלן דכתיב וקדשתו וכו', ולפי זה כיוון שהמקור להקדמת דינו של ת"ח לשאר האנשים נלמד מהחיוב לכבד כהנים אם כן ק"ו שיש להקדים את דינו של כהן לפני ישראל גם כן (ושו"ר שכן כתב להדיא החכמת שלמה חו"מ טו-ב ע"ש) ופשוט הוא שהקדמת הכהן בדין אינה דבר שבקדושה ומכאן ראייה נוספת לדברינו.

ועובדא הוה בישראל שהמתין בתור אצל הספר ונכנס כהן שהיה בתור אחריו ורצה הישראל לכבדו להיות לפניו ואמר לו הכהן שכיוון שהתור שלו לפניו אינו צריך לכבדו, ולפי מה שנתבאר שיש מצוה להקדים ת"ח בתור [ולאו דוקא בב"ד אלא ה"ה במקומות אחרים כמו שכתב בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ד-שיח)] אם כן יש גם מצוה להקדים כהן בתור ואעפ"י שלכאורה אינו חייב בכך אם בכל זאת מקדימו מקיים מצוות עשה של "וקדשתו" (עיין בתשובות והנהגות הנ"ל שכתב כן לענין קדימת ת"ח).

עוד נראה להביא ראייה מפרוש רש"י גיטין (נט:): ד"ה לפתוח ראשון שכתב וז"ל בכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש עכ"ל וכן כתב הרא"ש בנדרים (סב:) וכן פסק המ"ב (כא סק' יג). ונראה שכוונתם למאי דאיתא בגמ' ב"ב (ככ.) ששם הגמ' מבארת שיש חילוקי דינים לענין כיבוד זקן ות"ח לישיב בראש ולדבר בראש בין ישיבה של דין ותורה לבין ישיבה במסיבה של משתה (ע"ש פרטי הדינים מי קודם בתורה ומי קודם במסיבה)

אולם על כל פנים מבואר שאף במשתה יש דין לכבד את החשוב יותר לדבר בראש וכוונת רש"י שבין בישיבה של תורה ובין **בישיבת הרשות** (כגון משתה) צריך לכבד את הכהן לדבר בראש.

ויעויין בלשון החינוך (מצוה רסט) שכתב ששורש המצוה הוא לפי שידוע כי מכבוד האדון לכבד משרתיו והרמב"ם (ספר המצוות מצוה לב) כתב וז"ל שצונו לכבד זרע אהרון ולנשואם ולרוממם ונשים מדרגתם מדרגה קודמת וראשונה וכו' עכ"ל ולפי דבריהם נראה שאף אם מכבד את הכהן בדבר הרשות מקיים מצוות עשה של "וקדשתו" שהרי מתקיים בכך כבוד משרתי המלך וכן ע"י זה משגשג ומרוממם.

הרב י. א. ד. ברייזבר

בסוגיא דגיטין (נט:): פשט משמעות הסוגיא דדין וקידשתו להקדים כהן בקריאת התורה הוא אפי' במקום שיש שם תלמידי חכמים [כמ"ש הדרישה סי' קל"ה] והוא דלא הוזכר בגמ' נידון ת"ח אלא לענין אם הכהן רוצה לחלוק לו כבוד, וגם בזה אמרי' בגמ' שלא יעשה כן בשבתות וימים טובים דלא לית לאינצויי [פס' האח' למה הכהן נוטל רשות לפלוני ולא לאחר]. לבר מפולג דוגמת רב הונא דאפיל רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דא"י הוה כייפי לגביה. ובמגילה כ"ח אמרי' דכל ת"ח שמברך לפניו כהן עם הארץ [ואפי' כהן גדול] אותו ת"ח חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהדו מות אל תיקרי משנאי אלא משנאי, ופירש"י שגורמין לבני אדם לשנאותו שהרואה תלמיד חכם שפל לפני עם הארץ אומר אין נחת רוח בתורה (עכ"ל רש"י), ומשמע בגמ' שצריך הת"ח לקדום לכהן עם הארץ. ובאחרונים המזון שבזה יכול הכהן ע"ה ליתן רשות [וראה בחיי אדם] ציינו הביאור הלכה) שביאר דהיינו מפני שבסעודה דרך כלל הן מועטין ול"ש אינצויין, אבל לא נתבאר בגמ' שהוא דין שבעלי הסעודה יש להם חובה לכבד הת"ח, ואדרבה מהאח' משמע דהיינו שהכהן ע"ה ימחול לת"ח, ובגמ' אין משמע הפך זה כלל, ואדרבה ריהטת הסוגיא בגיטין משמע שאין נידון הלכתי להקדים ת"ח לכהן מפני כבוד הת"ח, ואם כן אף הסוגיא במגילה נפרש לענין שיכול הכהן למחול לת"ח.

והענין כולו טעון הסבר, חדא דמאי טעמא פסקו חז"ל להקדים כהן אף במקום ת"ח (כדעת רב נטרונאי ורב עמרם הגאונים ההובאו בטור סי' קל"ה, וכפי המנהג], והא נהי דגבי כהן איכא מצוות עשה לקדשו, מ"מ כבוד התורה נמי מצוות עשה [מבוי בשבועות ל' ע"ב], ומאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה, ואמת שיש ראשונים דס"ל דאכן ת"ח עדיף מכהן לכדאיתיי הבי"י סי' קל"ה, ויעו"ש בב"י אריכות גדולה בענין זה, ויישב המנהג שהוא מפני דלא ליתי לאינצויי, מ"מ עוד יש לעיין בדבר, דמאי אינצויי איכא אם היו קובעין חז"ל שבמקום ת"ח הוא קודם מפני עשה שבו לכהן עם הארץ, וכמו שבקרב הישראלים ודאי ת"ח קודם וליכא אינצויי [אי לאו שהמנהג להעלותו באחרונה וזהו ענין אחר], ה"נ לכאוי ל"ש אינצויי אי נימא דת"ח קודם ורק אח"כ איכא כהן לוי וישראל, למדברי הגאונים הנ"ל ופשי' הסוגיא וכן מהמנהג (המובא בראשונים) מוכח שאי"ז כך, ואם דנו בדבר אינו אלא מפני מחילת הכהן, וכ"ז צריך טעמא מ"ט לא נימא דהאי עשה והאי עשה, ואדרבה עשה דכבוד התורה היה לו להיות חמור הרבה כדחזי' בש"ס [ראה מגילה רפ"ק, ובארחות יוסר ע' כבוד רבן], וצ"ע בזה.

שנית, קצת צ"ב דברי הגמ' במגילה דת"ח שבירך כהן לפניו הוא במיתה, דאי כהן ראשון ואך שיכול הכהן בברכת המזון **למחול** להת"ח, מ"ט חמור הענין כ"כ בשלא קיבל הת"ח מחילתו עד שמחייבין אותו מיתה ע"כ, וצ"ב בכ"ז.

ואשר יראה [ע"ד אפשר], דשאני דין כבוד הכהן מדין כבוד ת"ח, דדין "וקידשתו" דכהן הוא **דין חיובי**, היינו לכבד הכהן, ומשא"כ דין כבוד ת"ח הנלמד מקרא ד"את ה' אלוקיך תירא", אשר אע"פ שדין הכבוד הוא דין חיובי, ודנובע מדין המורא חיוב כבוד [ראה מס' פי"ט] שענין הכבוד הוא ג"כ דין חיובי, מ"מ ביסוד הדבר אחר שלא נאמר בתורה לכבד את הת"ח אלא שנאמר לירא ממנו וממילא דצריך לכבדו, יוצא מזה שאי"ז דין חיובי אלא דין איסור זלזול, ר"ל דדין המורא מחייב ג"כ כבוד, דאם יכול לכבד ולא מכבד אי"כ יש בזה זלזול וזהו העדר הכבוד, ועכ"פ זהו גדר אחר מדין עשה דוקידשתו, וכש"נ ונפ"מ רבתא איכא, דאחר דכל חיוב הכבוד לת"ח הוא מפני שאם אינו מכבדו יש כאן זלזול, אבל ליכא דין פרטי לכבד הת"ח, ובכהן איכא דין פרטי לכבדו, לכן מזה ראו חז"ל ליתן דין הקדימה לכהן, כיון שבזה מקדימין הדין חיובי שבו, ובת"ח שלאיתנו לו דין הקדימה הא אין כאן שליטת קיום "דין חיובי", דליכא דין חיובי בת"ח, ואמנם יש כאן מקום לדון על זלזול ח"ו מדלא מכבדין אותו, אולם אחר שקדימת הכהן היא מפני מצוות עשה א"כ **אין זלזול בזה**, ושוב מתקיימין הדינים יחדיו, דמתקיים דין הכבוד החיובי לכהן ולא עברנו על דין המורא דת"ח [וחובה להדגיש דודאי כבוד ת"ח חמור הרבה מכבוד כהן, ואלא שצורת המצוה היא שכאן זה חיוב מורא (הנספק ליראת ה') וכאן זה חיוב כבוד, ומזה נובע החילוק הנ"ל]. ובזה מבואר הא דסידרו חז"ל דמחמת דין וקידשתו כהן קודם, ואין נידון בדבר אלא מטעם אחר, דנהי שחובתינו להקדים הכהן, מ"מ הא **כהן עצמו** מחויב להקדים הת"ח, שמצוות עשה עליו לכבד ת"ח כמו כל איש יהודי, ואינו עובר בזה על ביטול ה"וקידשתו", ואצלו יותר איכא חיוב לכבד הת"ח מאשר ליתן שיכבדוהו ויקיימו בו ה"וקידשתו" (וגם שבזה שאלמלא מחילתו הוא יעלה מתקיים ה"וקידשתו), ובזה איכא טעם לפטור, מפני דאיכא אינצויי, שלכן אינו יכול למחול לת"ח דשייך בזה טעם אינצויי (וד"ז צ' ביאור מ"מ כן צורת השמעתתא לכאוי).

אבל לולי אינצויי היה הכהן **מחויב** למחול לת"ח מפני חובתו לכבד הת"ח, וא"כ בסעודה דל"ש אינצויי ושירי לכהן למחול שוב **מחויב** הוא בזה, ושפיר מבואר גמ' דמגילה דאם הת"ח אינו מקבל מחילתו עובר על כל משנאי אהבו מות ח"ו, שהרי דינא דכבוד התורה כך הוא שיהא מחויב הכהן למחול לו, ועליו לקבל מחילת הכהן ולקדום, ובה מיושבין ב' הקושיות ונתבאר הענין בביאור נכון בעזה"י, כ"ג בדרך הצעה, וישמע חכם ויוסף לקח.

קדושת כהונה בזה"ז

הרב אורי שחר

א. התוס' במנחות ק"ט א' כתבו בשם ספר הזהיר שכהן שהמיר דתו לא ישא את כפיו ואל יקרא ראשון דכתיב וקדשתו והוא אחליה לקדשתו וכו' ע"כ וצ"ב שהרי ברור שאסור לולקח נשים פסולי כהונה אע"פ שטעם האיסור מפני קדושתו כמבואר בפסוק.

ב. ר"ת השתמש בכהן ליצוק מים על ידיו והקשו לו דמבואר בירושלמי שאסור להשתמש בכהונה והשתמש כמועל וענה ר"ת שאין קדושה בזה"ז דקיי"ל בגדיהם עליהם קדושתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין קדושתם עליהם ושוב הקשו שא"כ כל קדושה שלא יעשה בהם והשיב רבינו פטר דנהי שיש בו קדושה מ"מ יכול למחול שהרי מבואר בקדושין שכהן יכול להיות עבד ע"כ וכמבואר כל זה בהגהות מרדכי בגיטין סי' תס"א.

וצ"ב דלכ' רבינו פטר בא להסביר את ר"ת והלא ר"ת אמר להדיא שאין קדושה בזה"ז ומה ענין זה למחילה.

עוד צ"ב מה שהקשה כבר הט"ו באו"ח בשלהי סי' קח"ח שהרי מבואר ביבמות שכהן שנשא גרושה כופין אותו לגרשה מדין וקדשתו הרי שאין יכול למחול על קדושתו.

ג. דעת הרמב"ם בטה"מ (ל"ב) שאין הכהן יכול למחול על קדושתו, והגר"א באו"ח סי' קכ"ח ס"ק פ"ו הקשה מגיטין נ"ט ב' דמבואר שהכהן יכול למחול לכן דחה הגר"א שיטת הרמב"ם. וצ"ב שיטת הרמב"ם.

ד. דעת התוס' בחולין פ"א א' ד"ה וחיובו דדין וקדשתו הוא דרבנן והפסוק הוא אסמכתא וכן דעת הרא"ש והמרדכי והטור ע"כ וצ"ב דסתמא בכל מקום נראה שהוא דין תורה וכדנראה בסוגיא בגיטין נ"ז.

ה. החפץ חיים בפתחה בעשין ט' כתב שהמדבר לשה"ר על כהן מבטל מ"ע של קדשתו ע"כ וצ"ב דלהראשונים הנ"ל אין זה מן התורה כי אם מדרבנן.

ו. במגילה כ"ח א' מבואר שאחד הטעמים שר' פרידא האריך ימים מפני שלא ברך כהן ובתוס' שם הקשו מה הרבותא בזה הרי זו מצות עשה של קדשתו ע"ש וצ"ב בזה.

ז. ביבמות ע"ו א' מבואר שפצוע דכא כהן הרי הוא כזר ומותר לישא נשים הפסולות לכהונה שאינו בקדשתו, וקשה שא"כ אמאי אוכל בתרומה ותי' החלקת מחוקק באבן העזר סי' ה' דלא גרע מעבד כהן ע"כ וצ"ב בדבריו דלכ' עבד כהן שאני שהוא טפל לקדושת כהן של אדונו.

ונראה, דרש"י בפרשה כ"א ח' כתב וז"ל וקדשתו על כרחו שאם לא רצה לגרש הלקהו ויסרהו עד שיגרש. **קדש יהיה לך** נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר ולברך ראשון בסעודה עכ"ל מבואר דדין קדימה לכהן לא ילפינן מוקדשתו אלא מקדש יהיה לך וכן מפורש ברש"י בגיטין נ"ט ב' ודייקו זה המהר"ם שיף שם ומצפה איתן שם והדרישה והפמ"ג סי' קל"ה.

ונראה, דאיכא לכהנים ג' קדושות, א' כלפי הקב"ה וזה מש"כ בפסוק ו' **קדושים יהיו לאלוהיהם** ועל זה נאמר איסורי נשים הפסולות לכהנים, וקדושה שניה כלפי ישראל וזהו **קדש יהיה לך** והיינו להקדימו לכל דבר ואמנם דין וקדשתו הוא צווי על ישראל שהכהן ישמור על קדושתו כלפי הקב"ה ואין הכהן יכול למחול על זה.

וקדושה שלישית יש לכהנים וזהו מחמת העבודה שעובדים במקדש וזה מש"כ בפ' תצוה וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי ושם לא מוזכר כלל איסור נשים פסולות לכהונה וכן מה שצריך לכבד לכהנים אלא מה שהם מקודשים לעבוד, וכאן בפ' אמור נאמר שכיון שהם מקודשים להקריב לחם ה' לכן נוסף להם קדושת איסור נשים פסולות וכן קדושת מה שישראל צריכים לכבדם.

ונראה דר"ת שאמר שאין בגדיהם עליהם אין קדושתם עליהם פשוט שכונן רק לקדושה דפ' תצוה שלא שייכת בזה"ז וממילא מותר להשתמש בכהן שהרי סברא פשוטה שהשימוש בכהן אסור מפני שהוא מיוחד לשימוש בביהמ"ק וכיון שזבה"ז ליכא שימוש מותר אבל מחמת ב' הקדושות האחרות אין סיבה לאסור להשתמש בכהן. שהרי אין קדושות ההם שייכות למקדש ולמעילה, וכמו שפשוט שאין מעילה במי שמשמש בניזוי אע"פ שנהא' בו שהוא קדוש.

אלא שעדיין צ"ב דמ"מ הרי מצוה לכבד הכהן כמש"כ **קדש יהיה לך** וזוהי שהכהן יצוק מים זהו סתירה לכיבוד לכן תי' רבינו פטר דמחילה מהני.

והנה, נראה לומר דר"ת שלא הוסיף דברי רבינו פטר אפשר ס"ל דאף דין **קדש יהיה לך** ליכא דזהו תלוי בעבודה וזוה"ז ליכא משא"כ בקדושה של איסור נשים פסולות כתוב קדושים יהיו לאלוהיהם וגוי והוי קודש קודש ע"כ משמע שהוי קודש בכל גווי וזהו שחזר ואמר והוי קודש שבהויתן יהו בכל מצב כמו דדרשין בכמה מקומות והוי בהויתן משא"כ בקדש יהי לך תלוי רק בעבודה. ומה שמבואר בגמ' שצריך להקדים הכהן זהו מדרבנן וכדעת התוס' בחולין והראש והמרדכי והטור, ומה שכתב הרמב"ם שזהו דאורייתא היינו בזמן המקדש אבל בזה"ז דרבנן וכיון שהוא דרבנן יאה מהני מחילה גם להרמב"ם ומיושב קושיית הגר"א על

כבוד הכהן

הרב יצחק ליסיצין

א. כתב הרמב"ם (ה"ד מכלי המקדש ה"א ו"ב) הכהנים הובדלו... וצריך כל אדם מישראל לנהוג בהן כבוד הרבה ולהקדים אותם וכו'.

מעשה שהיה בא' מראשי הישיבות שחיתן ובחופה חולקו הברכות לרבנים מפורסמים, ושמתתי על כבוד תורתו של הבלתי מפורסם כ"כ שקיבל ב' ברכות ראשונות, שזבה הראה רה"י שמכיר בגדולתו של זה להקדימו לשאר הרבנים. אך אח"כ עברה הרינה שהקדימוהו ראשון כי כהן הוא, ונסתפקתי אם בהרהר זו הגונה או אסורה. מחד גיסא אפשר דכיון דהמצוה היא לכבדו כי כהן הוא הראוי לעבודה, ככתוב וקדשתו כי את חם א' הוא מקריב, וא"כ ראוי להודיע שמפני כהונתו מברך ראשון, אע"פ שלולי ההודעה היה מתגדל כבודו יותר מהבנה שגדול הוא בחכמה מחבריו. או דילמא, כמו שנצטוינו לשמוח ברגל, ובפועל הוא ע"י כל האמצעים המשמחים, בשר ויין ובגדים צבעונים וכו', כך שנצטוינו לנהוג כבוד הרבה בכהנים, הביצוע הוא בכל האמצעים, וכן שאם סבורים שחכם גדול הוא, מכובד הוא יותר בעיני העולם, מכשמודיעים שאין מכבדים אותו אלא מחמת הכהונה, אין ראוי להפחית כבודו בהודעה כנ"ל.

ב. בחפץ חיים (פתחה עשין ט) כתב עפ"ד הרמב"ם הנ"ל שהמספר על כהן וגינהו בזה "בפניו", עובר על מ"ע דוקדשתו, דכיון שמדבר עליו לה"ר או רכילות ומבזהו בזה, בודאי אינו מכבדו ועובר. ע"כ. וצ"ב למה שלא בפניו אינו עובר.

ואולי י"ל דהנה קידוש וכיבוד ב' ענינים הם, עי' סנהדרין נב. שאם היו נוהגין בו קודש נוהגין בו חול, כבוד נוהגין בו בזיון. באב ואם שנאמר כבד, עי' חיי אדם כלל ס"ז שהכיבוד הוא במחשבה שיהיו חשובים בעיניו ובלבן, ובמעשה להאכילם ולהשקותם וכו', ובדיבור, ע"ש. משא"כ בכהן נאמר רק וקדשתו, שהוא לשון הפרשה והבדלה, כמו זכור את יום השבת "לקדשו" שהוא לומר דברי שבח המבדילים את השבת מימות החול, ולכבד את השבת בכל מה שמראה בכך שמובדלת היא בחשיבות יתר על ימות החול. כך נצטוינו כל' הרמב"ם "לנהוג" בכהנים כבוד הרבה לבטא שחשובים הם יותר מהישראלים מפני כיהונם במקדש. ונכלל בזה שבפניו יזהר מלבוזותו יותר ממה שנזהר מלבוזות שאר כל א' מישראל. אבל לא נצטוינו שבלבנו יהיו האנשים הכהנים חשובים יותר, דנימא שגם בסיפור שלא בפניו הוי ההיפך מכיבוד בפה ובלב ויעבור אוקדשתו.

ואם כנים הדברים נפשט הספק דאי"צ להגדיל כבוד הכהן "בעיניו ובעיניו" זולתנו ע"י אמצעים שונים, אלא רק "לנהוג" בהם כבוד. אלא שלמעשה, באופן שגם בתורה ויראה יתכן שאינו קטן מהאחרים, אם יאמרו שרק מפני כהונתו קיבל ראשון, ישתמע לגנאי שלולי זה ודאי לא היה מקבל ראשון כי פחות הוא מהם, והוי לה"ר. ועיין.

המשך - קדושת כהונה בזה"ז

הרמב"ם. והתוס' במנחות הנ"ל ס"ל דקדושים יהיו לאלוהיהם הוי קדושת הגוף שלא ניתנת לחילול.

והחפץ חיים שכתב שיש בזה ביטול עשה זהו לכ"ע והיינו משום קדושים יהיו לאלוהיהם וגוי וקדשתו שהוא על איסור נשיאת נשים פסולות ופשוט דאסור לבזות כהן בכלל זה.

ור' פרידא שהאריך ימים מפני שזהו דרבנן בזה"ז וגם מהני מחילה ובכל זאת נזהר.

ומה שפצוע דכא אוכל בתרומה מפני שאע"פ שמופקע מקדושת הכהונה מ"מ באכילת תרומה בפרק כ"ב ד' לא נאמר קדושת כהונה אלא זרע אהרן ופצוע דכא הוא זרע אהרן ומ"מ מברכין אשר קדשנו בקדושתו של אהרן שהכוונה שהוא מובדל ומופרש מישראל.

ומה שפשוט לר"ת דליכא קדושה והראשונים ס"ל דוקדשתו דלפתח ראשון הוא דרבנן י"ל דמצאנו כמה וכמה מקומות בש"ס שנראה כן, הנה בב"ק כ' רמב"ח השתמש ברב חסדא שהיה כהן, ובשבת ס"א א' מבואר שר' שמן בר אבא [שהיה כהן כמבואר בכתובות כ"ג א' ברש"י] שימש את ר' יוחנן וכן בשבת קמ"ז א' מבואר שאב"י שהיה כהן שימש לרב יוסף ואב"י היה כהן כמבואר בחולין קל"ג א' [ובמשך חכמה בפרשה כאן כתב ביאור בזה ע"ש אך קשה לי שהרי ר"ת אמר להדיא הטעם משום שאין קדושה בזה"ז] ומ"מ גם לר"ת יש דין של קדימה לכהן אך זהו דרבנן ומפני דרכי שלום כמבואר בגמ'.

"וקדשתו" ככהן שמת וחי בנס

הרב נפתלי סופר

איתא בברכות מו. רבי אבהו עשה סעודה לרבי זירא, ובסופה נתן לרבי זירא לברך, משום דאמר ר"י משום רשב"י אורח מברך כדי שיברך לבעה"ב.

ובספר הזכרון לבעל הפחד יצחק (דף תרנ"ט אות ג) מובא, שהאדר"ת כתב אל הגר"ח ברלין להקשות, דהא ר' זירא כהן היה, כמבואר בירושלמי ברכות (ז, דף נ"ה) רבי זעירא מקרי כהן במקום לוי וכו'. וא"כ למה נתן לו לברך רק מטעם דאורח מברך, תיפו"ל ממצות וקדשתו לברך ראשון.

ותירץ משום דאיתא במגילה ז: דקם רבה ושחטיה לרבי זירא, ואח"כ החיה אותו, ומעתה הוא אדם חדש ואינו כהן.

ודחה רבי חיים ברלין, והוכיח דכהן שמת וחי נשאר בקדושת כהן, מדאיתא בסנהדרין (צ:): מניין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן, וכי אהרן לעולם קיים, והלא לא נכנס לארץ ישראל, שנותנין לו תרומה. אלא מלמד שעתיד לחיות, וישראל נותנין לו תרומה. ע"כ. וצ"ע בראייתו, דדילמא יצטרכו למשוך את אהרן מחדש, ואז יתנו לו תרומה, משא"כ רבי זירא שאינו יכול לימשך מחדש, וגם אינו נחשב עוד בן אהרן שנמשח, אינו כהן.

ובאמת דלכאורה מחלוקת האדר"ת ור' חיים ברלין תלויה במחלוקת הרמב"ם והרמב"ן בסהמ"צ שורש ג', שהרמב"ם כתב שמצות ימי המילואים אינה נוהגת שוב לעתיד לבא, והרמב"ן כתב: "כי לתחיית המתים יתקדש אהרן ובניו עמו במילואים, לפי שכבר בטלה משיחתו ממנו ומזרעו בשעת המיתה, ויהיו אנשים מחדשים". ע"כ.

ובשיח השדה בקונטרס הליקוטים סוף סימן ד', הקשה להרמב"ן מתורת כהנים צו פ"י י"ח [ז,א], ר' יהודה אומר, יכול יהיו אהרן ובניו צריכים לשמן המשחה לעת"ל, ת"ל זאת משחת אהרן ומשחת בניו [זאת] ולא בפעם אחרת]. ע"כ.

מתנות כהונה לאחר תחית המתים

והנה יש להקשות להרמב"ם מדאיתא בתורת כהנים [טז], וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם. באותה שעה זכה במתנות כהונה... לו ולדורותיו עד שיחיו המתים. ע"כ. ולכאורה מדלא קאמר עד עולם, משמע שהזכיה לא חלה לאחר תחית המתים, כי אז הם אנשים חדשים, ויצטרכו מעשה זכיה מחדש.

ויל"ל, שמש"כ "עד שיחיו המתים" אינו הולך על אהרן, דהמשיחה שמשחו את אהרן נמשך כחה גם לתחית המתים, אלא זה הולך על "לדורותיו", שהם נעשו כהנים לא מכח משיחה, אלא רק מחמת היותם בני אהרן, וא"כ לאחר המיתה פקע מהם הקורבה לאהרן, ואינם קדושים בקדושתו של אהרן. [עיין שיח [השדה שם, שהביא דיעות במי שמת וחי ע"פ נס, אם יש לו קורבת משפחה

אח"כ מצאתי פירוש חדש במש"כ התו"כ "עד שיחיו המתים", שכתב החיד"א במדבר קדמות [אות כיד] בערך כהנים. "כתב רבינו הארי"י צ"ל דלעתיד לבא הכהנים יהיו לויים, והלויים יהיו כהנים והאריך בסודן של דברים".

וכתב בהערות שם, דלפי"ז נבין מש"כ התו"כ באותה שעה זכה וכו' עד שיחיו המתים. עכ"ל. דאחר תחיה"מ לא יהיו אהרן ובניו כהנים אלא לויים. ע"כ.

אמנם צ"ע מהגמ' בסנהדרין הנ"ל שבתחית המתים יתנו מתנות כהונה לאהרן, וצ"ל עפ"י מש"כ הריטב"א בסוף תענית שיהיו שני תחית המתים, א. תחיה מוקדמת לצדיקים שהתאבלו על ירושלים שתהיה לפני ביאת המשיח, ב. תחיה כללית שתהיה לפני סוף האלף השביעי. ע"כ. וא"כ י"ל שהארי"ז"ל איירי בתחיה הכללית שאז הכהנים יהיו לויים, והגמ' בסנהדרין איירי בתחיה המוקדמת שאז הכהנים עדיין יהיו כהנים.

והשתא לסיכום: מש"כ התו"כ שמתנות כהונה הם "עד שיחיו המתים", אם איירי בתחיה הכללית, א"כ הוא מבואר עפ"י הארי"ז"ל שאז אהרן ובניו יהיו לויים, ואם איירי בתחיה המוקדמת, צריך לבאר או עפ"י שיטת הרמב"ן שמשחת הכהונה לא נמשכת ממילא ע"כ לאחר תחיה"מ, או אפילו לשיטת הרמב"ם, וזה קאי רק על דורותיו, שפקע מהם קורבת משפחה, ואינם קדושים עוד מכח אהרן וכנ"ל.

כהן מדבית עלי שמת וחי

השיח השדה שם הוכיח מירושלמי ר"ה [ב,ה] דרב כהנא האריך בתפילתו לפי שהיה מדבית עלי, וברכו ר"ח בר אבא והאריך ימים, והרי ר' כהנא מת בנערותו ור' יוחנן החיה אותו כדאיתא בב"ק קי"ז, והשתא אם נעשה אדם אחר, קשה ממ"נ, אם בירכו בחייו הראשונים, לא נתקיימה הברכה, ואם בירכו בחייו השניים, הלא כבר אינו מדבית עלי ולמה צריך לברכה, ובע"כ שהוא אותו אדם. עיי"ש.

ויל"ע בזה, דהנה יל"ק, למה הגזירה חלה על כל הדורות של בני עלי, והכתיב "לא יומתו בני עלי אבות". ואולי צ"ל שכל נשמות הדורות של בני עלי היו כלולות בבני עלי בשעה שביזו הקדשים, דומיא דחטא אדם הראשון שכל הנשמות הנענשות היו כלולות בו בשעת החטא.

וא"כ י"ל שבאמת בחייו השניים דר' כהנא נעשה אדם אחר, וכבר אינו כהן מזרע בני עלי, אבל הנשמה שחזרה אליו היא אותה נשמה שהיתה בו קודם, שהיא נשתתפה בביזוי הקדשים של בני עלי, ולכך הוצרך לברכה שיאריך ימים.

בדין מחילת הכהן על וקדשתו

הרב יעקב הירשמן

בגמ' יבמות פ"ח ב': מנין שאם לא רצה [פרש"י: כהן להתקדש מן טומאה ומנשים פסולות] דפנו [פרש"י: הכהן וקדשו בעל כורחו] ת"ל וקדשתו בעל כורחו.

והנה קי"ל בשו"ע או"ח (קכ"ח סמ"ה) ברמ"א: אסור להשתמש ככהן אפילו בזמן הזה דהוי כמועל בהקדש. [ואגב, בעיקר דין זה צריך עיון במקור הילפותא לזה, דהירושלמי (ברכות פ"ח ה"ה) שהוא המקור לדין זה, יליף לה מפסוק בעזרא (ח' כ"ח) "ואמר אלהים אתם קודש לה' והכלים קודש" מה כלים המשתמש בהן מעל אף המשתמש בכהנים מעל, ומאיך השו"ע הרב (קכ"ח ס"ז) מעתיק: אסור להשתמש ככהן אפילו בזה"ז וכמועל בהקדש הוא שהרי נאמר "וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב", וכן הביא במשנ"ב שם. ולכאורה מזה שהירושלמי מביא פסוק בעזרא הרי משמע שא"א ללומדו מ"וקדשתו", ומה זאת שהאחרונים נקטו שילפינו ליה מוקדשתו. וצ"ע]. וכתב בהגהות מרדכי (גיטין רמז תס"א) בשם הר"י פטר שהכהן יכול למחות ואז מותר להשתמש בו, והביאו הרמ"א שם. והקשה הט"ז (קכ"ח ס"ק ל"ט), דמהגמ' הנ"ל ביבמות שכופין אותו שיגרש את אשתו הפסולה ולא אמרינן שהכהן מוחל על קדושתו ורוצה לישא אשה פסולה, מוכח שאי אפשר למחול.

והשו"ע הרב מביא הכרח של הא"ר (שם ס"ק צ') שאפשר למחול, מזה שיכול ליתן רשות לישראל לקרות ולברך לפניו, ועל הקושיא של הט"ז מאי שנא מנשים פסולות, מיישב בזה"ל: ואין אומרים וקדשתו בעל כרחך אלא בדברים התלויים בקדושת הכהנים שאינו רשאי לחלל קדושתו ולישא גרושה וכיוצא בה לפי שקדושת הכהנים לא ניתנה להם ליהנות בה גופם כמו שקדושת ישראל לא נתנה להנות בהם גופם שמצות לאו ליהנות ניתנו אלא גזירת מלך היא עליהם שיהיו קדושים הואיל ונבחרו לשרת למלך הקדוש כמ"ש קדושים תהיו כי קדוש וגו' קדוש יהיה כי קדוש וגו' לפיכך אינה בידם למחלה אבל כבוד הכהונה ניתן להם להנאתם לעלות לתורה ראשון וליטול מנה יפה ראשון וכן להקדימם לכל דבר שבקדושה כבוד זה הנאת הגוף הוא לפיכך הוא בידם למחול כבודם ורשאי ליתנו לישראל אם רצה כי רצונו של אדם של אדם זהו כבודו.

והנה הט"ז מוכח קושייתו הנ"ל, הולק על רבינו פטר, וסובר שאי אפשר למחול שישתמש בו, הרי דמבואר בעליל שהט"ז ממאן בחילוקו של השו"ע הרב. אולם היות ומבואר (שם במרדכי) שלרבינו תם היה משרת כהן הרי דלכאורה מוכח שאפשר למחול, ודלא כהט"ז, נחית הט"ז לחדש, דהגם דבאמת א"א למחול, אולם באופן שיש לכהן הנאה ממה שמשתמשים בו וכמו המשרת של ר"ת שבודאי ניחא ליה שזכה לשרת בקודש, אז היות וניחא ליה זו היא קדושתו, ולא אסרה התורה עליו מידי דהוא ניחא ליה בכך. ומבואר בט"ז דהוקשה לו שגם כהן הנושא גרושה הלא אין זה רק מחילה אלא בודאי ניחא ליה בכך ופ"ה אסור לו, ומיישב הט"ז דמה שאסרה תורה בפירוש עליו שאני, ולא מועיל בזה מה שניחא ליה.

ולפ"ר דברי הט"ז תמוהים, דאם גם לפי שיטת הט"ז שא"א למחול קשה מנשים פסולות, ומשום שא"ז רק מחילה אלא גם הנאה, וצריכים לזה יישוב דמה שאסרה תורה בפירוש שאני, א"כ כבר אפשר לקיים שיטת רבינו פטר שאפשר למחול, ושאיני נשים פסולות שזה אסרה התורה בפירוש.

ובעזהש"י נראה עומק כוונת הט"ז כך, דלפי רבינו פטר שאפשר למחול הרי יוצא ד"וקדשתו" הוא דין שהוא ביד הכהן לבטלו, א"כ קשה שגם האיסור של נשים פסולות יהא תלוי בידו לבטלו, וזהו דמקשה הט"ז, ולא ניחא ליה להט"ז לומר דהיות ואסרה התורה בפירוש א"א לבטלו, דמה לי אם כתבו בפירוש, אחרי שיש בידו לבטלו מה שאינו כתוב בפירוש, ה"נ קשה שיהא בידו לבטלו מה שכתוב בפירוש. אבל להט"ז דאם יש לכהן הנאה מהשימוש מותר להשתמש בו, אין זה ביטול של ה"וקדשתו", אלא כך גופא מתקיים הוקדשתו, דבמקום שיהנה מאיסור השימוש נהנה מהיתר השימוש "וזו היא קדושתו" (כלשון הט"ז), וכמו שהט"ז מביא שם דוגמא לדבר מהא דמותר להניח שורו לתלוש עשבים בשבת אע"ג דאדם מצווה על שביתת בהמתו, מכל מקום כיון דכתיב למען ינוח שורך ואין זה ניחא אם לא יניחו לתלוש עשבים, והכא נמי כן הוא (עכ"ל הט"ז), והיינו שאם תאסור עליו להיות משרת בקודש של ר"ת אין זה וקדשתו!

מעתה א"ש שמה שאסרה התורה בפירוש עליו, לא שייך לומר שאם הכהן ניחא ליה באשה פסולה מותר לו, דהרי כשנתיר לו אשה פסולה לא מתקיים האיסור כלל, אלא נמצאת מבטל האיסור, וזה אי אפשר. ואמנם לרבינו פטר שסובר שבידו של הכהן לבטל וקדשתו מקשה הט"ז שיבטל גם האיסור לישא אשה פסולה, ולא סבירא ליה להט"ז תירוצו של השו"ע הרב, אבל לפי הט"ז עצמו לא קשה מידי וכאמור.

דין הכהן

מצות וקדשתו נוהגת אף בכהן עם הארץ (מנ"ח רט ג), ואינה נוהגת בבת כהן ואשת כהן (קו כבוד הכהן בשם הגר"ק שליט"א, וטעמו כיון שאינה עובדת, ויל"ע מ"ש מעב"מ, וי"ל). וכן אינה נוהגת בכהן רשע בעל עבירות (מנ"ח רסט, ביה"ל סוס"י קכח). בכהן קטן נחלקו הפוסקים, ונוהגין שאין קוראין אותו ראשון כשאין כהן (מ"ב רפב סקי"ב).

המחוייבים

אף אשה חייבת (חינוך רסט), ותכבד את האורחים הכהנים תחילה. ומחנכין את הקטנים. אפשר דכהן מותר להשתמש בכהן אחר (ביה"ל סוס"י קכח). יש לעיין אם כהן המבזה עצמו עובר בעשה (אולי תלוי במחלוקת הלבוש והט"ז אם המצוה נאמרה על הישראל או על הכהן עצמו).

קיום מצות וקדשתו

מצוה להקדים את הכהן לעלות ראשון לקרחת, לברך ראשון בסעודה בברכת המוציא ובברכת המזון, להוציא אחרים בקידוש, להיות ראש המדברים בכל קיבוץ עם ולדרוש תחילה. הישראל נותן לו מנה יפה ראשון לכל המסובים, והיינו דוקא בחברים המסובים בסעודה או בצדקה, אבל כשהכהן חולק איזה שותפות עם חבירו ישראל לא, דאדרבה אמרינן בגמ' כל הנותן עינו בחלק יפה אינו רואה סימן ברכה לעולם (מ"ב סימן רא ס"ב).

וה"ה להכנס ראשון (ברכת נפתלי בשם הגריש"א עמ' כו, ועיין להאדרת"ט בס' חשבונות של מצוה, מצוה רסט). ליטול ידים ראשון, לעלות ראשון לאוטובוס.

מצוה לשכור פועל כהן במקום ישראל (אהבת חסד פ"ו ס"ד), וה"ה דמצוה לקנות בחנות שבעליה כהן. דייקן שבאו לפניו דינים הרבה, יקדים את הכהן (הכמת שלמה חו"מ סימן טו והאדרת"ט שם). כהן וישראל שיש להם בן למול, יקדים את של הכהן, ואם בא ישראל למוהל תחילה, ימול בן ישראל תחילה (קרו אורה הוריות יב). שני חזנים ואחד מהם כהן, מצוה להקדימו (מ"ב סימן נג סק"ו).

אסור להשתמש בכהן (רמ"א קכח סמ"ה). המבייש כהן, בושתו גדולה יותר מאיש אחר (חו"מ סימן תכ סכ"ד), וביטל מ"ע וקדשתו (ע"ש בביאור הגר"א ולהלן בשם הח"ח). "אני נזהר לבלי לקרות את הכהן אלי כפי האפשרי, ואני הולך אליו מפני קדושת כהונתו" (האדרת"ט שם).

מצוה להושיב את הכהן בראש השולחן כמו חתן (מ"ק כה: ור"ף ורא"ש שם, וצ"ע במה שאין נוהגין כן כלל, גם ברמב"ם ושו"ע השמיטו דין זה לגבי כהן).

"וצ"ע למה אין נזהרין עכשיו להקדים לכהן לכל הנך מילי, ובמ"א מצדד למצוא קצת טעם למנהג, ומ"מ לכתחילה בודאי יש ליזהר בזה", (מ"ב סימן רא ס"ב).

ענינים שאינם בכלל המצוה

אין מכבדים בדרכים אלא בפתח הראוי למזוזה, והיינו באופן שכ"א הולך לדרוך ואינם בחבורה אחת, אבל אם הם בחבורה אחת מכבדים בדרכים (יו"ד סימן רמב ס"ז). אין חיוב לקום בפני הכהן הבא בד' אמותיו (כבוד הכהן בשם הגר"ח ק, ועיין חזו"א י"ד סימן קמט סק"ד).

"יש להקדים את הסכמת הכהן לפני הסכמת הישראל, וכ"ש בקבצים תורניים או המביאים דברי זולתם בחיבוריהם, יש להקדים של הכהנים, והמחבר... לא יפה עשה שהקדים הגהותי להגהות המהרש"ם, ואפשר שמה שאינם נזהרים בזה הוא משום דלא שייך וקדשתו רק בפניו, ובאמת לא מצאנו בדברי רבותינו ז"ל שדקדקו לחשוב את הכהן ראשון להנמנים אחריו", (האדרת"ט שם).

אין חיוב ללמוד בספר ש"ך לפני ספר ט"ז, (שו"ת שלמת חיים סימן תקיב, מפני שאחר מיתה אין מצוה, ועוד שהמצוה על האדם ולא על חיבוריו, ולהנ"ל גם מצד דהוי שלא בפניו).

המדובר לשון הרע על הכהן בפניו עובר על מ"ע, ואפשר דעובר אף שלא בפניו (ח"ח פתיחה לעשין ט), והאדרת"ט שם כתב על דבריו, "ולי לא נראה כן כלל וכלל לומר בכה"ג במה שהוא שלא בפניו".

מחילה ורשות

כהן יכול למחול על כבודו. י"א שיכול גם ליתן רשות לישראל להשתמש בו, וי"א שאינו יכול ליתן רשות להשתמש בו א"כ יש לו איזה הנאה כגון בשכר, או אפילו בחנם לאדם חשוב שהוא חפץ לשמשו ונהנה מזה, משום דשימוש ענין בזיון הוא, וטוב להחמיר לכתחילה. ולהשתמש בהם שירות בזויות בודאי יש ליזהר, (מ"ב רא ס"ק קעה).

במקום הפסד זמן וממון

ישראל שכבר ישב על כסא כהן, א"צ לפנות את מקומו עבור הכהן (כבוד הכהן בשם הגר"ח ק). וכן העומד בתור בבנק, א"צ להקדים את הכהן שבא אחריו, כיון שיש לו בזה הפסד זמן, ומ"מ אם יקדימו מקיים מצוה, ואין יכול להקדימו לפני כל האנשים העומדים בתור בלי רשותם (ברכת נפתלי עמ' נב בשם הגריש"א), ויש מחמירים בזה (עיין תשי"ג הגר"ח ק בהליכות חיים ח"ב עמ' נו ובהערות שם).

עניני קדימה

קדימת ת"ח: בכל מקום (מלבד קרה"ת) חכם ישראל לא יקדים לפניו כהן ע"ה מצד כהונתו, ומ"מ מותר לו לתת רשות להקדימו. אם שניהם חכמים אף הישראל גדול מהכהן, אינו חייב להקדים את הכהן, ומ"מ טוב שיקדים הכהן לפניו, והעושה כן מאריך ימים. בששניהם שוים חייב להקדים את הכהן, (מ"ב רא ס"ב).

ת"ן: במקום שאין כהן, קוראים לחתן במקום כהן מדין וקדשתו (פמ"ג קל"ה מ"ז סק"ב), ומצוי בהנ"ל במקום שפחחתיים שבת שבע ברכות, ובפרט במנחה של שבת.

בעל: אשה תקדים לכבד את בעלה לפני הכהן, כי משועבדת לו (חוט שני סוף הל' שבת).

ציבור: כבוד ציבור דוחה מצות וקדשתו, ואין ממתנין להוציא ס"ת עד שיגמור הכהן תפילתו (מ"ב סימן קלה ס"ק טז).

המכבד אדם זר לשם מצות וקדשתו, ביטל עשה (חזו"א אה"ע סימן ב סק"ו).

אין להורות מכאן הלכה למעשה ללא עיון במקורות

גליון קל"ט - פסח

על קושיא ג' (מקושיות פסח), המ"ב בס"ק ט"ז כתב שאפילו להלל, בזה"ו צריך גם לאכול מצה בפני עצמה לקיום הדאורייתא, דלא ליתי מרור דרבנן ויבטלה, אבל להדיא כ' בתחלת דבריו דאוקלים כורך בזה"ו לצאת דעת הלל בקיום מרור, דמרור בזה"ו הוא לכו"ע דרבנן זכר למקדש, ולרבנן צריך לאוכלו לבד ולכך אכלינו בתחילה מרור בפנינו, ולהלל צריך לאוכלו דוקא עם מצה גם בזה"ו ולכך אכלינו כורך. נמצא דלהלל מכשברך על אכילת מרור לא התחיל לקיים תקנת מרור עד כורך, ולכך אין להפסיק בדיבור לפני כורך, ולק"מ.

הרב יצחק ליסיצין

גליון ק"מ - כיבוד א"ר

מש"כ בגליון קדושים אודות ד' מהר"ל"ד שאין הרצון של עכשיו מטיל החיוב אח"כ אלא רצונו הסופי לפני מיתתו הנה לפי הצד ברע"א (תשו"ס ח) שאין דין "כבודו בעצם" כמו שאומר אבא מאיר וכו', בקיום צוואתו אלא עשיית נחת רוח בכך שמקיים רצונו. ואח"כ כ' רע"א שכיון דלא אכפ"ל א"י רק מדין מורא א"כ כאן גבי יעקב נר" ש"ל שכן אכפ"ל אם אח"כ לא להיות קבור במצרים (מש"כ שם דרע"א איירי גבי צוואתו להלך ירושתו וה"ה כיו"ב), א"כ לא הרצון הסופי לפני מיתתו מחייבו אלא הרצון שאח"כ כ"כ לפי"ר.

ח. ק.

במה שהקשה הבה"ח ח. י. קרמר נ"י בביאור המהר"ל דיסקין פ' ויחי, בפשוטו כוונת המהר"ל"ד שהשאיר זאת יעקב אבינו ע"ה בגדר גילוי רצון ובקשה בעלמא, ובהכי ליכא חיובא דכיבוד א"ר, ועוד דבמקפיד שלא יהא על בקשתו חיובי כיבוד אב ואם הא לחודה סגי לכאוי לאשוויי לה דאינה בתורת חיובא, ויעו.

נב. במ"ש ארגון משובב נתיבות עובדא מבעל "שבת הלוי" שליט"א, יתכן לבאר הענין כך, הרוצה לעלות לא"י למטרה מסוימת שיש בה עליה רוחנית. יש לו לשקול הדבר דהעמיד שיצא שכרו בהפסדו ואין הדבר כדאי, ואמנם הפסד כספי אין כאן, דאחר שהכרטיסים כבר ניקנו אין כאן הוצאת ממון ממה שידחו נסיעתם, ומה שהוציאו על הכרטיסים שעות מאי דהוה הוה, [ולפ"ו ממש"כ לזיזר בסניעות כל מהן למטרת נופש וכו' (אפי"ב בתוך א"י) שהוא פחות הרבה מלצורך עליה רוחנית דמכ"ש" שיש לשקול הטיב אם לא יפסיד יותר מהרווח ע"י חשש ראייה שאינה הגונה וכו'].

הרב י. א. ברייזנר

מה שכתבתי בגליון פ' קדושים להוכיח מד' תוס' שנים דכתובות דף מ. לכאוי הוא טעות ואי"צ לעיני מורא בשביל לפרש דבריהם (גם לאותו מהלך שכ' שם כשם בעיקר אותו מהלך צריך להתבונן יותר).

ח. י. ק.

המשך מעמ' 8:

ברור כמשב שמבלי אימונים רבים במחשבה ובהמחשה לא יוכל האדם להגיע לכזו מדרגה עליונה של מסירות נפש אמיתית. והאימונים כל כך פשוטים וקורבים בחיי היום יום. אדם הולך לבית דין עם חברו, דנים דין תורה לאמיתו ויצא חייב בדין, מה עליו לעשות, לכוף ראשו כאגמון ולקבל דין תורה באהבה. אבל המקלל כשיצא חייב מבית דינו של משה, מה עשה, "וינצו במחנה", התרגז כל כך עד שיצא מעולמו. מסכן. ברוב כעס חירף ויזדף רח"ל - ורגמו אותו כל העדה. אלו האימונים הכי נפלאים למסור הנפש על קדושת ה'. הוא כונס, ומתרגז, יצא חייב מבית הדין, אבל הוא מוסר את הרצון הגשמי וזוכה את יצרו ומקבל דין תורה באהבה. אבל אין צורך לחכות עד שיהיה לו דין תורה ההודמנית כל כך קרובות על כל צעד ושעל, ודוגמאות למכביר, כמו שכתב רבינו יונה "באיש אשר זרח על נפשו אר יראת ה', וכובש את יצרו באופן שרק הקב"ה יודע, הרי זה קידש את ה' בחור מגיע לשיבה עם כל החשק, עם כל ה'ברען", ונדמה לו - א

מוגש ע"י: ארגון "משובב נתיבות" מרכז הצלה רוחנית

דרושים לחברותא

נושא	מקום	שעה	טלפון
גמ' נשים	עדיף שד"ח		052-7451481
דף היומי - ביסודיות	בית כנסת דרומא		052-7170366
מס' שבת עם הלכה	ברכפלד		9798997
דף היומי גמ' רש"י היטב	כולל זכרון משה		052-7688527
דף היומי	משך חכמה		057-3114454
גמ' [מוכן לשלם]		9:00-12:00 חוץ מיום ה'	050-9444377
כיצד מברכין/חזרה בימות/חומש רש"י/מוסר בעיני	ברכפלד		9790869
הלכות שבת	ברכפלד		050-4111403
גמ' בהספק עמ' ליום			054-8440914
ח"מ לטונון רבני	כולל קול יעקב	בוקר וגם אה"צ	054-9729402
פתוח	קמח	10 עד 1 בהתמדה	054-8424322
מחשבה	מוקדם		052-6363938
גמרא	חפציבה, בביתי	פעמיים בשבוע 1:00-11:30	054-4737360
דף היומי	בית תפילה/משוכב נתיבות	7:00 - 6:00	052-7625466
מחפש שיעור דף היומי			052-7661249
מחפש שיעור בגמ' באנגלית			054-7242912
ללמוד עם שני בחורים ממבוא מודיעין			057-3197613
מפעל הש"ס 30 דף מסוף חולין			052-7110227
גמרא	נייד	מ 5:00	050-4101902
טושו"ע ובי"א אפשרות למילגה	גבעה דרומית		052-7170366
גמ' נשים/ניזקין, ללמד אברך	יש ימים בוקר ויש אה"צ		9298517
פסחים גמ' רש"י	זכרון משה	11:00 - 12:00	057-3135605
מס' שבת פ"ב ותחילת כירה	זכרון משה		052-7684038
גמ' עדיף ברכות, רש"י ותוס' הבנה	ברכפלד		9760370
שיעור דף היומי	נתיבות המשפט 111	7:05	
גמ' ברכות בקצב מהיר ויסודי	נאות שמחה	1:00-11:00	9740206
הלכות שבת	ברכפלד		050-4111403
הלכה יוד	אוהל מנחם/קמח עד המרכזי	7:00-4:00 חלקי	052-7620812
טושו"ע נידה	חניכי חברון בשד"ח		057-3156223
כיצד מברכין/חזרה בימות/חומש רש"י/מוסר בעיני	ברכפלד		9790869
מגילה	גרין פארק	3:00 - 5:00	052-7324862
ללמוד עם שני בחורים ממבוא מודיעין			057-3197613
מפעל הש"ס 30 דף מסוף חולין			052-7110227
הלכה	ברכפלד	5:00 - 7:00	052-7665106
יהודי שעובד פה - פעם בשבוע			9298192
טושו"ע שהיה והטמנה	כולל סורוצקין		9790821
פתוח - לזמן קיץ			050-4128966
דף היומי	קרית ספר	4:00 - 5:00	054-8415403
גמ' חולין - עמוד ליום	זכרון משה		9340105
דף היומי	בביתי		057-3101491
דף היומי	קמ"ח	4:00 - 5:30	054-8424322
מס' ברכות דף ליום	ברכפלד	9:30 - 10:30	050-4171130
מתקיים שיעור בס' יומא	שאגת אריה	9:15 - 10:15	052-7632205
מחפש שיעור דף היומי	ברכפלד - בני הישיבות	10:45 - 9:15	9799833
1/2 שעה קיצונו"ע, 1/2 שעה חומש רש"י	נאות הפסגה		03-6744038
הלכות סת"ם	בביתי ברח' ר' יהודה הנשיא	8:30-10:30 שעה מתוך	057-3129704
הלכות סת"ם	ברכפלד ר"ע	9:00 - 10:30	050-4106417
בחור ללמוד עם בחור תענית	חכמת התורה ברח' מסילת ישרים	7:45 - 8:45	9740767
מ"ב הלכות שבת	חפציבה	9:00-11:30 שעה מתוך	052-7697695
בבא מציעא	גרין פארק	9:00 - 10:30	054-8462669
דף היומי	זכרון מאיר		052-7614024
הלכה / מוסר	זכרון משה		054-8407350
שיעור דף היומי	אוה"ח 27 - חניכי הישיבות	7:45	
טור, שו"ע, מ"ב	ברכפלד	9:30 - 11:00	054-8403599
גמיש, להשאיר הודעה	זכרון משה/היכל יצחק	9:00 - 10:00	6374394
נביא/פרקי אבות, וכדומה	ברכפלד, עדיף בביתי		052-7136602
דף היומי (רצוי אברך מבוגר)	בביתי בחשמונאים		9285124
הלכות מקוואות	בביתי/היכל הגר"ם	9:00 - 11:00	052-8952613
מחפש שיעור דף היומי	תחלת נתיב/שד"ח	9:30	050-3140972
טושו"ע נידה	קצה"ח		057-3156223
גמ' הלכה	שאגת אריה/קצה"ח	מ 7:00	054-8424663
כתובות	גמיש	10:00-8:30 יומיים מתוך א"ב"ד	057-3166988
חובות הלבבות			052-7617912
התפילה (רצוי עולת תמיד)	גבעה צפונית		052-7617912
משניות זרעים בעיני	גבעה צפונית		052-7617912
חפץ חיים (לא בכולל)			052-7617912
נשים (בדיעבד נזיקין)			052-7526975
קידושין גמ' רש"י/הל' דינים שר"ע ונ"כ			052-7617912

קושיא

בענין אכילת כזית מצה בליל הסדר, כתב המ"ב, אוכלים האפיקומן ב' כזיתים מצה, האחד כנגד קרבן פסח ואחד למצה הנאכלת עמו. ע"כ.

והנה בכורך שעושין זכר למקדש כהלל, שהיה כורך פסח מצה ומרור ביחד, אוכלים כזית מצה אחד בלבד, ולכאורה למה לא נהדר לאכול ב' כזיתים מצה גם בכורך, אחד כנגד המצה עם המרור ואחד כנגד קרבן פסח, דכך עשה הלל, ונעשה זכר כמותו.

הרב ז. שביט

הלומדים מוזמנים לשלוח את תשובותיהם בקצרה לפקס 9740267 או למערכת

המעוניין להציע לפני הלומדים קו' שלא נדונה במפרשים, בעניינים הקרובים לכל עוסקי התורה, מוזמן לכתוב בהירות ובתמציתיות, ולשלוח למערכת.

לחסוך המתגבר - זוכה בעולמו. המפסיד - יוצא מעולמו

לגד עיניהם ומתבוססים בדמם. הבה נצייר לעצמנו, גר הצדק אברהם בן אברהם נתפס, עובר יסורי איוב שמנסים בדרך זו לשבור את רוחו כדי שיחזור להיות "בן נח", אבל הוא לא מוכן בשום אופן, הוא בוחר לקדש את ה' יתברך ברבים ולעלות על המוקד, ומקדש עצמו בסילודין לעלות על האש בשמחה, וזהו בכל נפשך אפילו נוטל את המיוחד וזהו בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך, ועל זה אמר הכתוב כי עליך הורגנו כל היום..... עכ"ל.

כח"י אדם כתב בשם הזוהר שכוננו זו להיות נהרג על קדושת ה' ימין אותה מיד אחרי המילה "אחד", ועוד כתב שם שידמה בדעתו כאילו הוא נשרף עכשיו על קדושת שמו ויחשב לו כאילו עשה בפועל ממש.

הרב דסלר זצ"ל, ונ"כ בעוד כמה ספרים קדושים, שכיון שרבי עקיבא כל ימיו היה מצויר לעצמו באופן מוחשי איך שהוא מוכן ומזומן ליהרג ולהשרף ולהתייטר על קדושת שמו יתברך ממילא כשהגיעה שעת המבחן היה קל לו ליישם את זה למעשה להתעלות מעל יסורי התופת הנוראים ולדבק נפשו ביחוד ה' יתברך ויצתה נשמתו ב"אחד".

ניצולי שאה מספרים: אחד מהדברים שהכי פגעו את ליבם השותת דם ממילא, וזהו מלח על פצעייהם האנושים, הוא שחוקים ממש השטני ותענוגם הרצחני של הנאצים ימ"ש כל כך לראות ולסור את רבי עקיבא והוא עוד שחוק ע"ש.

כמו התעלות נפש צריך האדם להכין עצמו הרבה להיות מוכן ומזומן בשעה גורלית ומכרעת זו, להתעלות מעל עצמו ולא לשים לב למציאת דמו ולתעלוליהם הרעים, אלא למסור הנפש לגמרי על קדושת ה' יתברך בלב שלם.

ובמעשה של רבי עקיבא משמע קצת מלשון הירושלמי (סוטה ה) שגם שם היה ציבור של שונאי ה' כטורסורופוס הרשע וחבריו, וניסו בכל מיני דרכים להגדיל ולהעצים את יסוריו של רבי עקיבא, וכשראו שרבי עקיבא קורא קריאת שמע ושוחק, הם ימ"ש "יצאו מן הכלים", איך זה שהם מנסים כל כך לראות ולסור את רבי עקיבא והוא עוד שחוק ע"ש.

המעוניינים להשתתף ולכתוב בקביעות נא לפנות לטל' 050-4122753

נושאי הגליונות הבאים בהר - אונאת דברים בחוקותי - ל"ג בעומר במדבר - שמירת המקדש נשא - קרבנות הנשיאים

תיבה חדשה
הותקנה בס"ד
ביה"כ"נ משוכב נתיבות למסירת ד"ת ותגובות לקבלת הגליון בדוא"ל בקביעות, בכל ערש"ק יש לשלוח בקשה לכתובת:
gal200@neto.bezeqint.net

ד"ת [עד 700 מילים]
יתקבלו בצירוף שם מלא וטל' בדוא"ל:
gal200@neto.bezeqint.net
או בתיבות "עומקא דפרשה"
בכניסה לאוצה"ס "בית יוסף" רח' שד"ח.
בברכפלד, ביה"כ"נ "בני הישיבות" שד"ח יחזקאל. בג. הדרומית, ביה"כ"נ בית תפילה נתיב"מ 75. ביה"כ"נ משוכב נתיבות, נתיב"מ 90.
אין המערכת אחראית להחזיר כתבים או דיסקים. ד"ת בדפים מתקבלים עד יום ראשון בלבד. בדיסק ובמילוי יש להעביר עד יום ג' בלילה.

לעילוי נשמת אליהו ז"ל בן דוד חיים ושרה פת ז"ל נלב"ע כ"ד ניסן תשע"א. ת.נ.צ.ב.ה. הונחה ע"י בנו ר' גיל פת הי"ד

למען עתיד ילדיך תכנית "שמח תשמח" *לילדים עד גיל שנה. **הלוואת בפרסה של 200 תשלומים** לפרטים: הרב א. ארנפרוינד 050-4150605

ברגע האחרון!! לפני שיהיה מאוחר
ארגון משוכב נתיבות מרכז להצלה רוחנית
057-3133330 057-3102044/8/9 057-3140000